

Globalisering was al op haar retour

ws.blendle.com

wereldhandel | Niet de verkiezing van Donald Trump of het verzet tegen vrijhandelsverdragen markeren het einde van de immer voortschrijdende globalisering. De rek is er al jaren uit.

LIDWIEN DOBBER

Bijna alle zeecontainers zijn 2,6 meter hoog en 2,4 meter breed. Ze komen in twee standaardvarianten: zes of twaalf meter lang. En dat is ontzettend handig. Elke haven ter wereld kan ze laden en lossen met standaardkranen, elk containerschip heeft zijn afmetingen erop afgesteld en waar ter wereld de containers ook van boord gaan, ze passen op elke vrachtwagen.

De standaardzeecontainer begon zijn opmars in de jaren zeventig van de vorige eeuw en was een enorme opsteker voor de wereldhandel. Want wat het niet kostte om spullen te laden, te lossen en te transporteren toen papier nog kwam in rollen, koffie in zakken en wijn in vaten. Of, oké, in containers maar dan wel ieder met hun eigen afmetingen.

De besparing die de standaardcontainer opleverde maakte het nóg logischer om Amerikaans katoen naar Azië te verschepen om er T-shirts van te maken, die vervolgens in Europa aan de man werden gebracht.

Nog logischer, want sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog was er al een flinke bres geslagen in de allergrootste handelsbarrière: importtarieven. Landen geloofden in het nut van een bloeiende onderlinge handel. Als iedereen doet waar hij het beste in is - de Amerikaanse boer verbouwt katoen, de Bengalese naaister maakt een shirt, een hip Italiaans merk verkoopt dat in een Amsterdamse winkel - dan krijgt de consument het beste product voor de beste prijs en stijgt de welvaart. Voorwaarde is wel dat landen elkaar niet te veel in rekening brengen op het moment dat spullen de grens passeren.

Maar in de jaren nul van deze eeuw, zegt Daniel Gros, werd alles anders. Het verhaal was toen dat we leefden in een tijd van hyperglobalisering, schrijft de directeur van het Brusselse Center for European Policy Studies op de site van Project Syndicate. En de impliciete belofte was: hier worden we allemaal beter van.

Dat klopte niet, betoogt Gros. De groei van de wereldhandel dreef in die jaren niet meer op klassiekers als verlaging van de kosten en het slechten van barrières. Alle winst op dat gebied was al behaald. Eind jaren negentig lagen de importtarieven in de VS en de EU gemiddeld op nog maar een schamele 2 procent, schrijft hij.

In de jaren nul was het louter de gigantische vraag naar grondstoffen, aangezwengeld door booming China, die de groei van de handel dreef. Prijzen voor olie, koper en ijzererts explodeerden. Dáárin zat hem de expansie, zegt Gros. En daar werden we helemaal niet allemaal beter van.

Olierijk Saudi-Arabië liep binnen, ertsrijk Brazilië ook. Maar de werknemers in de EU en de VS betaalden het gelag, zegt Gros. En geen politicus trok de stoute schoenen aan om

ze te vertellen hoe het zat. Dat deze ronde van globalisering voor hen anders uitpakte dan voorheen, dat deze ze welvaart kostte omdat die hoge grondstofprijzen een grote hap uit hun koopkracht namen, schrijft Gros. En ook hun werkgevers voelden de pijn; hun inkooprijzen schoten omhoog, hun concurrentiekracht omlaag.

Dat mooie verhaal over hyperglobalisering strookte niet met de ondermaatse prestaties van de rijke economieën die mensen aan den lijve ondervonden. Ze hadden minder te besteden of verloren zelfs hun baan. Zie daar, aldus Gros, de sleutel tot de huidige onvrede. Daarom keert de publieke opinie zich nu tegen vrijhandel.

Opmerkelijk eigenlijk dat mensen nu pas in het geweer komen, vindt de Amerikaanse econoom Paul Krugman. Want het is fantastisch natuurlijk dat globalisering miljoenen mensen aan werk hielp in opkomende economieën en ze zo uit de armoede trok, maar daar kopen werknemers in rijke landen niets voor. Dat die niet luidkeels protectionisme zijn gaan eisen toen ze ook nog eens de financiële crisis van 2008 voor hun kiezen kregen.

De toon van Krugmans meest recente column in het magazine Finance&Development van het IMF is luchtig. Zijn boodschap aan het Fonds, dat zich grote zorgen maakt over de groeiende afkeer van vrijhandel, is licht provocerend.

Niet Donald Trump, met zijn uitgesproken afkeer van handelsakkoorden, markeert het einde van een steeds vrijere wereldhandel, dat is te veel eer. Globalisering was zijn momentum al kwijt jaren voordat de crisis uitbrak in 2008, meent ook Krugman. Kijk hoe de Wereldhandelsorganisatie in de jaren nul heeft lopen trekken aan een mondiaal handelsakkoord. Dat er nooit is gekomen en die zogeheten 'Doha-ronde' is nu niet meer dan een zombie, meent hij. En zombies laat je het best met rust.

"Is het erg dat de weg hier eindigt?", vraagt Krugman. "Ik zou zeggen van niet." Zelden in de wereldgeschiedenis was handel zo vrij als nu. Dus Donald Trump tekent TPP niet, het vrijhandelsverdrag met landen in Azië en Amerika? Ach, dat gaat alleen maar over intellectueel eigendom en over hoe rechtspraak is geregeld voor bedrijven die vinden dat hun belangen worden geschaad. "Het is geen ramp als het er niet van komt."

Een handelsoorlog, dát zou een ramp zijn, schrijft hij. Maar als we weten te voorkomen dat landen elkaar met nieuwe handelsbelemmeringen om de oren slaan, "is de beste houding wellicht om globalisering als een zo'n beetje voltooid project te beschouwen, en onze toon erover te matigen".